Chắt chiu

NGÔ NGUYÊN

Má tôi sớm ra đi khi bầy con sáu đứa vẫn chưa là người lớn hết. Tôi là đứa thứ tư và lúc má qua đời chỉ mười lăm tuổi. Nhà nghèo, con đông, ba má tôi phải chèo chống vất vả biết bao để con mình có ăn có mặc lại được học hành. Thời tuổi thơ, chúng tôi không có đồ chơi mua ở tiệm như các bạn khác. Ba tôi thường tự tay làm cho anh em chúng tôi những món đồ chơi bằng những thứ xung quanh người ta bỏ đi: Bộ nồi niêu chén đĩa bằng đất sét cho ba đứa con gái. Cái xẻng, cái dao bằng giấy cứng cho tụi con trai. Hay chiếc xe kéo có bốn bánh làm bằng bốn trục ống chỉ bằng cây. Cái nhà chòi ở góc sân lợp bằng lá chuối... Tôi là đứa hay để ý nhất nhà. Từ nhỏ, tôi đã rất ngạc nhiên khi thấy ba tôi hay để dành mọi thứ: cái ruột xe đạp vừa thay mới xong, ba cất giữ cái cũ. Vài ba cây đinh rơi rớt quanh nhà, ba lượm cất. Ba là công nhân trong một xưởng sản xuất đồ gỗ và những gì chủ xưởng vứt đi, ba lại lượm về, cất đó. Dần dần, ba đã có một kho tàng của riêng mình. Những lúc trong nhà cần sửa lại cái bàn hay cái chân ghế lung lay, ba đều đóng lại một cách tài tình. Đồ đạc trong nhà, ba đem cái này thế vào cái kia để còn xài được mà không phải mua.

Khi má tôi qua đời, anh hai vừa hai mươi tuổi, thằng út mới lên bảy, ba đã kiêm luôn công việc của người mẹ. Ngoài giờ đi làm, ba thường chăm chút việc nhà để chị ba và chúng tôi có thì giờ học. Tôi thường hỏi ba bằng giọng tò mò của con trẻ: “Sao ba hay lượm rồi để dành đồ đạc chi vậy? Chật hết cả nhà!”. Ba tôi cười rồi xoa đầu tôi đáp: “Coi vậy mà cần lắm đó con! Có khi, cần sửa lại một cái gì đó, mình không phải mua, tốn tiền”. Tôi ngẫm nghĩ lời ba và thấy cũng có lý.

Có lần ba bị bịnh nặng phải nghỉ việc. Cả nhà buồn bã không yên. Anh hai đang ôn thi vào đại học định bỏ học ngang để tìm việc phụ lo cho cái ăn trong nhà. Ai cũng muốn làm việc gì đó giúp ba. Nhưng ba không đồng ý để chúng tôi cực nhọc. Ba đưa ra cuốn sổ tiết kiệm với số tiền khá lớn. Chúng tôi không ai ngờ tới vì mỗi ngày phải thắt lưng buộc bụng, không được hoang phí đồng nào, vậy mà... Ba nhìn chúng tôi thương cảm: “Nếu mỗi ngày ba cứ để tụi con muốn gì cũng được thì tụi con chẳng hóa ra những đứa trẻ hư thân đó sao? Ba thương và muốn tụi con phải biết trân trọng những đồng tiền mồ hôi nước mắt của cha mẹ làm ra và cũng phải biết để dành. Nếu ba không sớm biết để dành, ngay trong lúc này chắc tụi con phải chạy đôn chạy đáo kiếm tiền rồi. Hãy lo học và cũng phải trân trọng những gì mình có”.

Bây giờ, sáu anh em chúng tôi đã nên người, đã thành đạt, đã có những mái gia đình đầy đủ và hạnh phúc. Những lời dạy và cách sống của ba đã được anh em chúng tôi coi như kim chỉ nam để đường đời mình không lạc hướng. Xin dâng lên ba tấm lòng biết ơn sâu nặng của chúng con.